

BİLGİ NOTU

GUSEYAD | AKADEMİ
GUSEYAD | ACADEMY

Acil Yardım ve Afetlerde Kritik Altyapılı Tesis Yönetimi

-II-

Temmuz 2020
İstanbul / TÜRKİYE

Acil Yardım ve Afetlerde Kritik Altyapılı Tesis Yönetimi

-II-

Uzm. Özcan ÖZGEN *

BİLGİ NOTU / TEMMUZ 2020

* İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (AUZEF) Acil Yardım ve Afet Yönetimi (AYAY) Lisans Tamamlama Programı / Ders Veren Uzman

Yayın Tarihi: Temmuz 2020

Bu Bilgi Notu, GUSEYAD / AKADEMİ tarafından, İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (AUZEF)' te, Lisans Tamamlama eğitiminde kullanılmakta olan "Acil Yardım Afetlerde Çağdaş Yaklaşımlar" ders kitabının 8' inci bölümünden alıntılarla oluşturulmuştur. Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları, GUSEYAD / AKADEMİ ait olup; 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz.

GUSEYAD / AKADEMİ

E-Posta: bilgi@guseyadakademi.org

"Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin 2'nci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir."

ACİL YARDIM VE AFETLERDE KRİTİK ALTYAPILI TESİS YÖNETİMİ

- II -

Resim için bkz.: <https://guseyadakademi.org/?p=86>

Cesaret, tehlike karşısında akıl ve zekânın kullanılmasıdır.

Eflatun (Platon)

Giriş

Acil yardım ve afet durumlarında “**kritik altyapılı tesisler**” de etkin yönetim için yapılması gerekenler / alınması gereken tedbirler konuları irdelenmiştir. Etkin bir acil yardım ve afet durumu yönetimi için bütüncül yaklaşım ile “**lojistik**” konusu ve dahası “**lojistiğin güvenliği**” konusu da ele alınmalı ve planlanmalıdır.

Burada “**afet lojistiği**” konusu gündeme gelmektedir. İşletme lojistiği ile afet lojistiği kapsamında yürütülen faaliyetler büyük ölçüde aynıdır. Ancak, en önemli konuda (**iletişim eksikliği / bilgi yoksunluğu**) ciddi bir sorunla karşılaşılacaktır.

Acil yardım ve afet durumu ortaya çıkmadan yapılmış olması gereken hazırlıkların, ne seviyede “**akılcı ve etkin**” olduğu, faaliyet başladıktan sonra ortaya çıkacaktır.

Tüm bu sıralanan faaliyetler gerçekleştirilirken, elbette en önemli konulardan biri de eş zamanlı olarak güvenliğin daha doğrusu “**güvenlik sistemi**” nin tesisidir. Etkin bir güvenlik sistemi için de güvenlik alanına ilişkin “**strateji, mühendislik ve mimari bilgi ve tecrübesi**” gerekmektedir.

Zaten kullanılmakta olan “**bilgi sistem teknolojileri**” ve “**coğrafi bilgi sistemleri**” nden de etkin bir şekilde faydalanmak suretiyle, lojistiğin / afet lojistiğinin / insani lojistiğin ve bunlara ilişkin tüm faaliyetlerin ve de afet bölgesi ile afetzedelerin güvenliğini etkin bir düzeyde sağlamak mümkün olacaktır.

Söz konusu faaliyetleri gerçekleştiren tüm paydaşların (kamu ve özel) “**sertifikasyon**” u ve sektörel işletmelerin / firmaların “**akreditasyon**” u, sorunların çözümü için önem arz eden bir husustur.

Acil yardım ve afet durumlarında kritik altyapılı tesislerde güvenliğin sağlanması konusuna örnek olarak bu bölümde “**nükleer tesis güvenliği**” verilmiştir.

Sonuç kısmında da “**güvenlik yönetişiminin geleceği**” konusu değerlendirilecektir.

1. Acil Yardım ve Afetlerde Lojistik ve Güvenliği

Acil yardım ve afetlerde lojistik, normal zamanda icra edilen lojistik faaliyetleri ile büyük ölçüde aynıdır. Afet lojistiği ile işletme lojistiği arasındaki farklar, dördüncü bölümde ele alınmıştır.

Afet lojistiği, acil yardım durumları ve afetlerde, yardım sağlayacak insanları / yardım ekiplerini, afetzedelerin ihtiyaç duyacağı kaynakları / her türlü malzemeyi, hizmet sunmaya ilişkin yetenekleri ve gerekli bilgiyi, afetzedelere yardım etmek / ulaştırmak maksadıyla kurulan ve işletilen / mobil hale getirilen süreçlerden / sistemlerden oluşur. Literatürde “**afet lojistiği**”, “**insani lojistik**” şeklinde de kullanılmaktadır.

Hatırlamak gerekirse, “özellikle ihtiyaç halindeki korunmasız kişilerin ihtiyaçlarını zamanında ve yerinde karşılamak amacıyla, hem ürün ve malzemelerin, hem de bunlarla ilgili gerekli bilginin depolanması ve orijin noktasından, ihtiyaç duyulan son noktaya kadar etkin bir şekilde akışı için faaliyetlerin planlanması, uygulanması ve kontrolü gereklidir.”¹ tanımının “**insani lojistik / humanitarian logistic**” için kullanılmakta olduğu ilgili bölümde vurgulanmıştır. Gerekçe olarak da, “**İnsani Lojistik**” faaliyetlerinin “**acil yardım**” faaliyetleri ile iç içe olması gösterilmiştir.

Afet lojistiğinde, daha etkin faaliyet gösterebilmek için, normalde lojistik fonksiyonu altında var olan faaliyet gruplarından biraz daha farklı olarak, aşağıdaki şekilde bir yapılanmanın etkin müdahale için daha uygun olacağı (bu *faaliyet grupları* için aynı zamanda, *afet lojistiği bakımından “alt uzmanlık alanları”* da diyebiliriz) düşünülmektedir:

- **Haberleşme:** Esas itibarıyla “*bilginin taşınması / ilgiliye ulaştırılması*” işi olarak bir lojistik faaliyet olduğundan “*Lojistik*” temel fonksiyonu altında düşünülmüştür.
- **Taşımacılık:** Bir diğer deyişle “*ulaştırma hizmetleri*” malzeme ve insan taşımacılığını da kapsayacak, tek noktadan yönetilecek ve “*Personel ve Taşıt Temini*” faaliyetleri de bu birim tarafından gerçekleştirilecektir.
- **Depolama:** Depolama ve stok yönetimi faaliyetleri uzmanlık gerektirir. Tek noktadan yönetilmesi için lojistik faaliyet sürecine dahil edilmiştir.
- **Altyapı Hizmetleri:** Merkezi olarak yürütülebilmesi maksadıyla “Lojistik” temel fonksiyonu altında gerçekleştirildiği takdirde, çözümlerin daha hızlı ve daha etkin olacağı öngörülmüştür.
- **Enkaz Kaldırma:** Yine merkezi olarak tek elden yönetilmesi maksadıyla “Lojistik” temel fonksiyonu altında gerçekleştirildiği takdirde faaliyetlerin daha sağlıklı yürütülebileceği ve çözümün daha etkin olacağı öngörülmüştür.
- **Geçici İskan:** Faaliyet ile ilgili işlemler, mevcut durum çerçevesinde, ilgili kurumlar aracılığı ile gerçekleştirilecektir.
- **Dış Kuruluşlar Koordinasyonu:** “*STK ve Gönüllüler Hizmetleri*”, “*Anlaşmalı Kuruluşlar*” ve “*Bağış ve Dağıtım Hizmetleri*” faaliyetleri, lojistik faaliyetleri içinde ve “**Dış Kuruluşlar Koordinasyonu**” adı altında tek noktadan yönetilecektir.
- **Personel Sağlık Hizmetleri:** Faaliyet ile ilgili işlemler, mevcut durum çerçevesinde, ilgili kurumlar aracılığı ile gerçekleştirilecektir.

Tüm bu sıralanan faaliyetler gerçekleştirilirken, elbette en önemli konulardan biri de eş zamanlı olarak güvenliğin daha doğrusu “**güvenlik sistemi**” nin tesisidir. Etkin bir güvenlik

¹ Thomas, A. S., & Kopczak, L. R., (2005), From logistics to supply chain management: The path forward in the humanitarian sector, Fritz Institute, ss. 1-17, s.2
<http://www.fritzinstitute.org/PDFs/WhitePaper/FromLogisticsto.pdf> , 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

sistemi için de güvenlik alanına ilişkin “*strateji, mühendislik ve mimari bilgi ve tecrübesi*” gerekmektedir.

Zaten kullanılmakta olan “bilgi sistem teknolojileri” ve “coğrafi bilgi sistemleri” nden de etkin bir şekilde faydalanmak suretiyle, lojistiğin / afet lojistiğinin / insani lojistiğin ve bunlara ilişkin tüm faaliyetlerin ve de afet bölgesi ile afetzedelerin güvenliğini etkin bir düzeyde sağlamak mümkün olacaktır.

2.1. Acil Yardım ve Afetlerde Kamuda ve Özel Sektörde Güvenlik Yönetişimi

Acil yardım ve afetlerde kamuda ve özel sektörde “*güvenlik yönetişimi*” yaklaşımı, çağdaş yaklaşımlar ile birlikte, kısmi ve yetersiz düzeyde de olsa uygulama alanı bulmaya başlamıştır.

Bir kısım Sivil Toplum Kuruluşları (STK), toplumdan ve / veya kamudan, herhangi bir beklenti ve destek talebi olmadan “*acil yardım ve afet*” alanını sahiplenmiş ve etkin bir şekilde faaliyet göstermeye başlamıştır.

Başarılı faaliyetlerini akademik alana da aktaran bu STK’ lar, çeşitli üniversiteler ile ortaklaşa gerçekleştirdikleri faaliyetler aracılığı ile iş dünyasını da alana angaje etmeyi başarmışlardır. Örneğin “*Arama Kurtarma Derneği / AKUT*”² bu konudaki etkin ve başarılı faaliyetleri ile dikkat çekmektedir.

Kızılay benzer şekilde, konuya ilişkin olarak farkındalık oluşturmak maksadıyla, *topluma dönük eğitim projeleri* yürütmektedir. AFAD Başkanlığı, STK ve gönüllüleri de önceden hazırlamak maksadıyla, *eğitim ve tatbikat programlarına ve sertifikasyon / akreditasyon* süreçlerine dahil etmektedir.

Kamuda “*görev*”, üniversitede “*akademik çalışma için fırsat*” olarak görülen bu konular, ne yazık ki özel sektör tarafından “*ilave maliyet*” olarak görülmekte ve genellikle, zorunluluk olduğunda, mecburen dikkate alınmaktadır. Bu alanda, özellikle sektör lideri konumundaki firmaların “*sosyal sorumluluk projeleri*” kapsamında daha çok etkinlik göstermelerinin sağlanması önemli bir konudur.³

Bu bağlamda; dikkate alınacak tesisler “*kritik altyapılı tesisler*” olmalıdır. Dünyada bu alanda yürütülen çalışmalar genellikle “*KBRN Koruması, KBRN savunması bileşenleri*” eksenindedir.

² Arama Kurtarma Derneği (AKUT), kamu yararına faaliyet gösteren bir Sivil Toplum Kuruluşu (STK)’ dur. Daha detaylı bilgi için bkz.; <https://www.akut.org.tr/> , 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

³ <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/pressreleases/2019/09/oezel-sektoer-doal-afetlerde-sorumluluk-almaya-ve--birliine-hazi.html> , 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

KBRN Korunması Bileşenleri

Şekil-1: Güvenlik Yönetişimi.

Ülkemizde bu konuda öncelikle yapılacakların başında, “*yasal düzenlemeler*” gelmektedir. Müteakiben,

- *Teşkilat ve personel yapısının uyumlu hale getirilmesi,*
 - *Görev ve sorumlulukların belirlenmesi,*
 - *Standartların tespiti ve emir, talimat ve Yönetmeliklerin düzenlenmesi,*
 - *Malzeme ve teçhizat tedariki,*
 - *Eğitim planlaması, sertifikasyon ve akreditasyon,*
 - *Kurumlar arası koordinasyonun sağlanması,*
- gerekmektedir.

“*Kritik Altyapılı Tesis*” ifadesi, “*sanayi tesisleri, havaalanları, limanlar, metrolar, hızlı tren istasyonları, petrol ve doğalgaz tesisleri, kurulması planlanan nükleer santraller*” gibi yapılar ile “*NATO / AB zirveleri, büyük çaplı spor oyunları, yüksek katılımlı kongreler*” gibi yüksek profilli etkinliklerin “*KBRN Koruması*” nın sağlanması konusunu gündeme taşımaktadır.

Bu konu “*önemli ve gelişecek bir sektör alanı*” olarak göze çarpmaktadır.

Türkiye’ nin coğrafi büyüklüğü ve nüfus yoğunluğu düşünüldüğünde, NATO ve AB’ nin sınır ülkesi olması konusu da dikkate alındığında konunun hassasiyeti ve önemi anlaşılmaktadır.

Unutulmaması gereken konular arasında, personelin eğitimsizliği, malzeme ve teçhizat ihtiyacı, çok sayıdaki kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasının zorlukları ve hayli kalabalık yapılması gerekenler listesi gelmektedir.

AFAD Başkanlığı’ nın bölgede ve dünyada marka olmak, “*uluslararası alanda öncü kuruluşlardan biri olmak*”⁴ isteği ve bu konunun uluslararası boyutu, bu alanda dikkatli ve ciddi adımların atılması zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

⁴ Bkz., Stratejik planda yer alan amaçlarımız: Amaç 5: Uluslararası alanda öncü kuruluşlardan biri olmak. <https://www.afad.gov.tr/vizyon-ve-misyon> , 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

2.2. Afetlerde Güvenlik Stratejisi, Mühendisliği ve Mimarisi

Yukarıdaki bölümde lojistiğe ilişkin olarak sıralanan faaliyetler gerçekleştirilirken, elbette en önemli konulardan biri de, eş zamanlı olarak güvenliğin sağlanması, daha doğrusu **“güvenlik sistemi”** nin tesisidir. Etkin bir güvenlik sistemi kurabilmek için de, güvenlik alanına ilişkin **“strateji, mühendislik ve mimari bilgi altyapısı ve mesleki tecrübe”** gerekmektedir.

Güvenlik alanında *mesleki tecrübeye sahip, kendini geliştirmiş ve genel güvenlik stratejisine sahip, mühendislik ve mimari yaklaşımlar hakkında bilgi sahibi ve altyapısı olan, önceden bir sertifika programına tabi tutulmuş, eğitilmiş* sektör işgörenlerinin yetiştirilmesi elzemdir. Bu alanda son yıllarda, üniversiteler ile iş birliği yaparak faaliyet gösteren, *“otorite odağı haline gelmiş STK’ların varlığı”* bilinmektedir.

Burada yapılması gereken en önemli konu, *“söz konusu STK’ların ilgili kurumlar tarafından akredite edilerek”*, kamu ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu **“işgörenler”** in kısa sürede yetiştirilmesinin önünü açmaktır. **“İşgören”** den anlaşılması gereken **“sertifika sahibi”**, **“Güvenlik Yönetişim Uzmanı”** dır.

Sahada **“bilgi sistem teknolojileri”** ve **“coğrafi bilgi sistemleri”** zaten çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Söz konusu kullanım, güvenlik alanına ilişkin **“strateji, mühendislik ve mimari bilgi ve tecrübe”** sahibi **“sertifikalı”** **“Güvenlik Yönetişim Uzmanları”** nın mesleki yetkinliği ile lojistiğin / afet lojistiğinin / insani lojistiğin ve bunlara ilişkin tüm faaliyetlerin ve de afet bölgesi ile afetzedelerin güvenliğini etkin bir düzeyde sağlamak mümkün olacaktır.

2.3. Afetlerde Güvenlik Danışmanlığı Esasları, Eğitimi ve Sertifikasyonu

Ülkemizde **“Güvenlik Danışmanlığı”** halen muğlak bir alandır. Güvenlik danışmanlığının esasları belirlenmeli, eğitimi ve sertifikasyonu esasa bağlanmalıdır. Mesleki tecrübeleri ve birikimleri ile medyada boy gösteren ve değişik sıfatlar / unvanlar altında görüş ve düşüncelerini aktaranlar mevcuttur.

Ancak, **“Güvenlik Danışmanlığı”** ciddi bir iştir. Günümüzde mutlaka **“yönetişim”** yaklaşımı ile ele alınmalı ve bu minvalde hazırlanacak *eğitim programlarına tabi tutulacak ilgililerden*, yapılacak **“merkezi sınav”** sonrası başarılı olanlara **“sertifika”** verilmelidir.

Sertifikasyon işlemi, **“otorite odağı olan / yetkilendirilecek, uygun nitelikli kuruluş”** lar tarafından yapılabilecektir.⁵

Böylece, hemen tüm sektörlerin ihtiyacı olan, mevcut tüm **“güvenlik disiplinleri”** ni de koordine edebilecek nitelikte üst düzey **“Güvenlik Yönetişim Uzmanları”** yetiştirilmiş

⁵Bir örnek olarak, alanda faaliyet gösteren Güvenlik Savunma ve Emniyet Yönetişimi Akademisi (GUSEYAD AKADEMİ)’ nin SEPAK (Sertifika Programları ve Akreditasyon Komisyonu)’ nu inceleyiniz. GUSEYAD AKADEMİ’ nin tarihçesi ve faaliyetleri için de bkz.; Bölüm sonundaki infografikler. <https://guseyadakademi.org/?cat=7> , 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

olacaktır. *Güvenlik Yönetişim Uzmanı*, kurumlar bünyesinde yer aldığına “**Kurumsal Güvenlik Yönetişim Uzmanı**” olarak faaliyet gösterecektir. Elbette acil yardım ve afet durumlarında, güvenlik sisteminin tesisine yönelik yeterli düzeyde eğitimi de almış olacaktır.

Bahse konu sertifikasyon işlemi ile tanım birliği sağlanacağı gibi, sahada mecburen görev yapmakta olanlar – *sertifikasyon sonrası* - afet acil yardım durumlarında güvenliğin tesisi için de yasal olarak yetkilendirilmiş olacaktır. *Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK)* ⁶ ile gerçekleştirilecek iş birliği sonrasında, ilgili personelin uluslararası alanda faaliyet gösterebilmesinin de yolu açılacaktır.

2.4. Güvenlik Sektörleri Afet Acil Yardım Akreditasyonu

Yukarıdaki bölümde “*Güvenlik Yönetişim Uzmanları*” için vurgulanan konular, güvenlik sektörleri firmaları için de geçerlidir.

Güvenlik, savunma ve istihbarat sektörleri ile iç içe faaliyet gösteren firmalar, acil yardım ve afet durumlarında faaliyetlerini kesintisiz sürdürebilmelerini teminen “*afetlerde kritik altyapılı tesis yönetimi*” ve “*kritik altyapılı tesis iş sürekliliği güvenliği*” konularında “*akreditasyon*” a tabi tutulmalıdır. ⁷

Afet ve krizler bakımından geçmişe nazaran daha yoğun problemlerin yaşanacağı aşikâr olan bir dünyaya doğru yol alınan bu günlerde, bahse konu “*akreditasyon*” işleminin, “*kritik altyapılı tesis niteliği taşıyan işletmelerin geleceğinin sigortası*” olacağı değerlendirilmektedir. Akreditasyon konusunda yapılacaklara ilişkin şekil, yöntem; sertifikasyon konusunda olduğu gibidir.

Şekil-2: Kritik Altyapılı Tesisler

⁶ Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) ile iş birliği yoluyla “Ulusal Meslek Standardı Tanımı” yapılabilecek ve böylece alan profesyonel eğitimli “Güvenlik Yönetişim Uzmanları” na bırakılacaktır. Bkz.; <https://www.myk.gov.tr/> , 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

⁷ Yine örnek olarak bkz.; GUSEYAD AKADEMİ <https://guseyadakademi.org/?cat=7> , “GUSEYAD Akademi’nin Ana Çalışma Başlıkları” nı inceleyiniz. 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

3. Kritik Altyapılı Tesis (KAT) Güvenliği İçin Örnek: Acil Yardım ve Afetlerde Nükleer Tesis Güvenliği

Nükleer tesis güvenliği, özünde zaten sistem, kaynak ve yönetim olarak en karmaşık sistemdir. Şimdi bir de ortamın afet ortamı, ya da bir acil durum ortamı / kriz hali olduğunu düşünün.

Nükleer tesisler, “*kritik altyapılı tesisler*” in önde gelenlerindendir. Güvenlik ve koruma sistemi “*çok katmanlı*” olarak inşa edilmelidir. Muhtemel “*çoklu tehdit*” lere karşı, “*derinliğine savunma stratejisi*” oluşturulmalıdır.

Bu çerçevede; başlangıçta “*güvenlik risk analizi*” ne uygun olarak şekillendirilen ve basit fiziki güvenlik tedbirleri kapsamında “*tesis güvenliği, giriş-çıkış kontrolü, kimlik yönetimi*” olarak görülmektedir “*nükleer tesis güvenliği*”. Ancak; bir anda, “*silahlı koruma tedbirleri*” ni içeren “*kara ve denizden koruma, sualtı ve suüstü koruma, hava sahası kontrol*” faaliyet ve uygulamalarına, yani “*kriz yönetimi*” ne evrilebilmektedir. Üstelik bütün bu faaliyetler, uluslararası kurallara uygun ve bütünlük içerecek şekilde yürütülebilmelidir.

İşte bu yüzden KBRN Koruması, yani “*Güvenlik Yönetimi*”, yani “*uzmanlık*” şarttır. Mesleki tecrübe, güvenliğe ilişkin strateji, mühendislik ve mimari altyapı bilgisi esastır. Bu konuda “*sertifikasyon ve akreditasyon*” en doğru çözümdür.

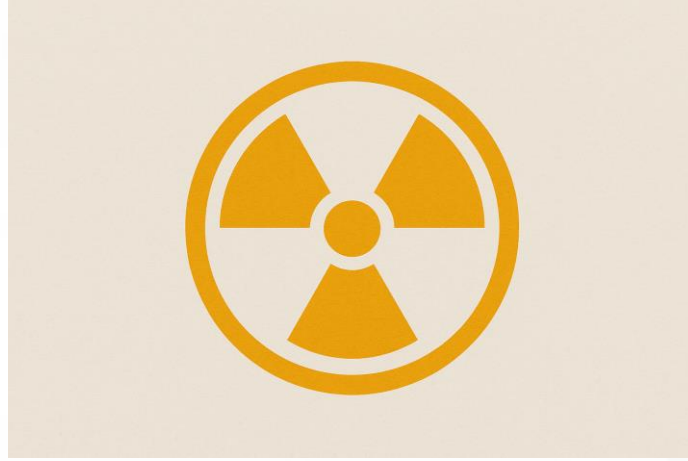

Şekil-3: Kritik Altyapılı Tesis Güvenliği

4. Güvenlik Yönetişiminin Geleceği

Acil yardım ve afetlerde çağdaş yaklaşımlar ve ekoller “*iş sürekliliği*” ni sağlamaya yönelik olarak gelişmektedir. “*İş sürekliliği*” nin güvenliğini sağlamada öncelik de “*kritik altyapılı tesisler*” dendir.

Şekil-4: Nükleer Tesis Güvenliği

Kritik altyapılı bir tesiste, hangi hizmet ve mal üretilirse üretilsin, iş süreci analiz edildiğinde,

- Mülkiyet Güvenliği ve Koruma (Fizik Özel Güvenlik),
- İş Sağlığı ve Güvenliği,
- Afet ve Acil Durum Yönetimi,
- Bilgi Teknolojileri ve Güvenliği (Siber Güvenlik),

uygulama alanlarının birbirleriyle kesişen ve güvenlik açıklarına sebep olan durumlarını görmek / deneyimlemek mümkündür. Güvenlik açıklarının muhtemel doğal sonuçlarından biri de “*iş sürekliliğinin kesintiye uğraması*” ve en basit haliyle işletmenin mali kayıplarıdır.

Kritik altyapı tanımını “*“işlevlerini kısmen veya tamamen yerine getir(e)mediğinde toplumsal düzenin sürdürülebilirliğinin veya kamu hizmetlerinin sunumunun olumsuz etkileneceği, ulaşım, haberleşme, enerji, su finans gibi sektörleri kapsayan ağ, varlık, sistem ve yapılar bütünü”*”⁸ şekliyle hatırlarsak, konunun önemi daha da iyi anlaşılacaktır. İki kriz arası dönemde, alınacak ilave tedbirlerle belki bu yıkıcı etkiler azaltılabilir, ancak; kriz durumu içinde iken herhangi bir sebeple “*iş sürekliliğinin kesintiye uğraması*” telafi edilemez sonuçlar doğuracaktır.

⁸ Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü (2014), AFAD Başkanlığı Yayını, Ankara. (K Maddesi) <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> 24Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

Söz konusu güvenlik açıklarını ortadan kaldırmayı ve “iş sürekliliği” ni sağlamayı hedef edinir, yani “**güvenlik yönetişimi yaklaşımı**” ile soruna eğilirsek, çözüm de bulunmuş olacaktır.

Türkiye’ nin acil durum ve afet yönetimi tamamıyla değişmiş ve merkezi / tek elden yönetim sağlanmıştır. AFAD Başkanlığı koordinesindeki kurullar ile afet ve kriz durumlarının yönetilmesi yaklaşımı ve teşkilat yapısı itibarı ile “**olay, acil durum, afet, kriz, olağanüstü hâl**” sıralamasının hepsini kapsayacak ve tepki gösterecek içerikte iç içe geçirilmesi, acil durum ve afet yönetiminde çağdaş girişimlerin de afet yönetim sistemine entegre olmasını sağlamıştır.

Şimdi iş diğer gerekli “**yasal düzenlemeler**” in yapılmasındadır. Müteakiben,

- *Teşkilat ve personel yapısı yasal düzenlemelerle uyumlu hale getirilir,*
- *Görev ve sorumluluklar, yasaya uygun şekilde belirlenir,*
- *Standartlar tespit edilerek, mevcut emir, talimat ve yönetmelikler düzenlenir,*
- *Gerekli malzeme ve teçhizat tedarik edilir,*
- *Uygun nitelikli bir eğitim planlaması yapılarak sertifikasyon ve akreditasyon konuları çözümlenir,*
- *Paydaş kurumlar arası koordinasyon sağlanabilir ise,*

*gelişmiş ülkeler düzeyinde “**güvenlik yönetişimi**” yapılabilir.*

“**Kritik Altyapılı Tesis**” ifadesi, “sanayi tesisleri, havaalanları, limanlar, metrolar, hızlı tren istasyonları, petrol ve doğalgaz tesisleri, kurulması planlanan nükleer santraller” gibi yapılar ile “NATO / AB zirveleri, büyük çaplı spor oyunları, yüksek katılımlı kongreler” gibi yüksek profilli etkinliklerin “**KBRN Koruması**” nın (yani **Güvenlik Yönetişimi**) sağlanması konusunu gündeme taşımaktadır.

Türkiye’ nin coğrafi büyüklüğü ve nüfus yoğunluğu düşünüldüğünde, NATO ve AB’ nin sınır ülkesi olması konusu da dikkate alındığında, konunun hassasiyeti ve önemi anlaşılmaktadır. AB, kesintiye uğradığı takdirde birliği sıkıntıya sokacak komşu ülkelerdeki “**kritik altyapıların iş sürekliliği / güvenliği**” için de çalışmalar yürütmektedir.

Bu bağlamda; unutulmaması gereken konular arasında, “*personelin bu alandaki eğitimsizliği, acil malzeme ve teçhizat ihtiyacı, çok sayıdaki paydaş kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasının zorlukları ve hayli kalabalık yapılması gerekenler listesi*” gelmektedir.

AFAD Başkanlığı’ nın Türkiye adına, bölgede ve dünyada bilinir ve görünür olma stratejik amacı ve bu konunun uluslararası boyutu, karşılıklı etkileşim sağlama ve paydaş ülkeleri taahhüt altına sokma kapasitesi, “**güvenlik yönetişimi yaklaşımı**” nın içselleştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

“**Güvenlik Yönetişi**” gelecekte daha çok konuşulacak, sistemlerini zamanında uyarlamayan işletmeler / ülkeler için, “**kısmi / tamamen yıkım**” söz konusu olabilecek, geç kalanların sonunu, erken davranarak yol alanlar izleyebileceklerdir. Acil yardım ve afetlerde “**güvenlik yönetişi yaklaşımı**”nın önemi katlanarak artmaya devam edecektir.

Günümüzde devlet kurumlarında “**iş sürekliliği**” ve yeni teşebbüslerde yatırımcıların beklediği ve arzu ettiği, “**güvenlik ihtiyacı**” korku unsurunu öne çıkartan tehditler dolayımı ile sunulmaktadır. Oysa söz konusu “**güvenlik ihtiyacı**”nı giderecek tedbirler; doğru ve gerçekçi kararlar almayı sağlayacak “**kabul edilebilir riskler**”in belirlenmesi; siyasi, ekonomik ve sosyal olarak süreklileşmiş kriz koşullarında, “**iki kriz arasındaki sessiz dönem**”de “**iş sürekliliğinin koşulları**”nın sağlanması yoluyla sunulmalıdır.

Kendi içinde “**tutarlı modeller**” geliştirebilmek için öncelikle “**sayısallaştırılmış sosyal olguları**” da içerecek biçimde “**risklerin tespit edilmesi ve skalaya dökülmesi**”; analizlerinde ise “**görsel-sayısal altlıklar**”ın, “**güvenlik süreç yönetim yazılımları**”nın, “**coğrafi bilgi sistemleri**”nin, ileri düzeydeki “**bilişim teknolojileri**”nin kullanımı ise elzemdir.

Son dönemde uluslararası boyutu da olan “**terör olayları**”, var olan “**güvenlik sistemlerinin entegre edilmesi**”ni, “**şehir güvenliği modelleri**”ni, güvenliğin entegrasyonu için farklı havuzlarda biriken güvenliğe ilişkin bilginin “**büyük veri**”de toplanmasını gerektirmekte, yine güvenlik disiplinleri kapsamına giren “**cihaz ve makinelerin otomasyonu**”nda ise “**nesnelerin interneti**” için ARGE çalışmalarına öncelik ve hız verilmesi gerekmektedir.

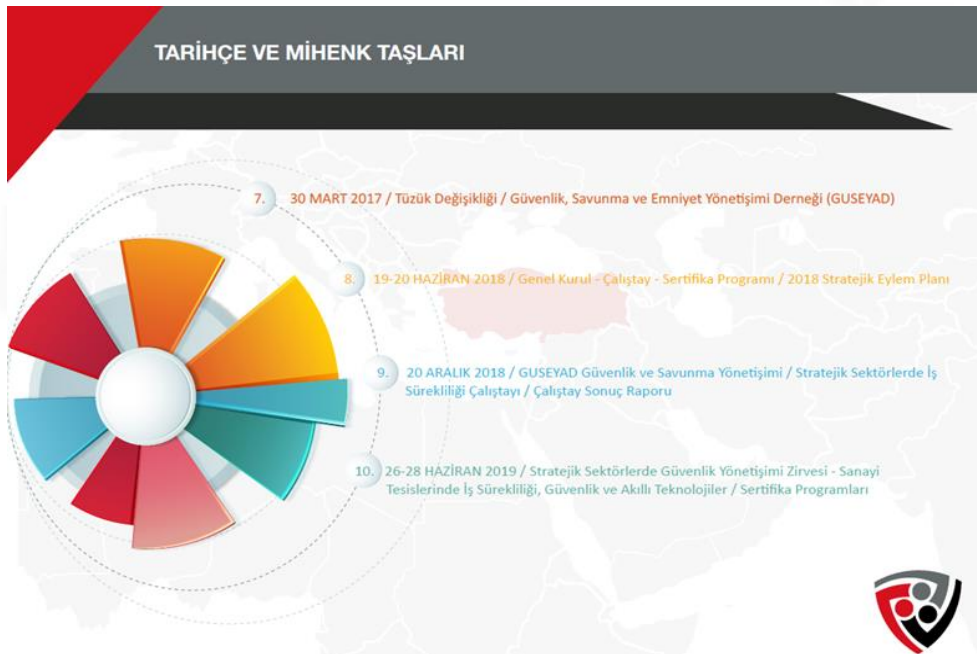
Ve artık, “**güvenliğe ilişkin bilgi ihtiyacı**”nın, “**anlık hava durumu ve akan trafik akış bilgisi kadar güncel ve hatta dakik**” olarak sağlanması gerekliliği vardır.

Makro düzeyde ve uzun zaman dilimleri için belirlenen “**savunma konsepti ile üretilmiş güvenlik stratejileri**” ile yerel, sektörel kısa erimli güvenlik bilgi ihtiyaçlarının karşılanması için geliştirilen konsept, *makro ve mikro ölçekte uygulanabilir olan ve akademik dünyada ilk defa bu boyutta literatüre dâhil edilmiş* “**Güvenlik Yönetişi**” konseptidir ve devlet kurumları ile diğer sektörlerin tasarrufuna sunulmuştur.

Bu konu genç girişimciler için de “**önemli ve gelişecek bir sektör alanı**” olarak göze çarpmaktadır.

İnfografik-2: GUSEYAD / AKADEMİ Tarihçesi ve Faaliyetleri-1 ⁹

İnfografik-3: GUSEYAD / AKADEMİ Tarihçesi ve Faaliyetleri-2 ¹⁰

⁹ İnfografik-2, GUSEYAD / AKADEMİ' den izin alınarak alıntılanmıştır.

¹⁰ İnfografik-3, GUSEYAD / AKADEMİ' den izin alınarak alıntılanmıştır.

Kaynakça

Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü (2014), AFAD Başkanlığı Yayını, Ankara.

Thomas, A. S., & Kopczak, L. R., (2005), From logistics to supply chain management: The path forward in the humanitarian sector, Fritz Institute, ss. 1-17.

İnternet Linkleri

<http://www.fritzinstitute.org/PDFs/WhitePaper/FromLogisticsto.pdf> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.akut.org.tr/> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/pressreleases/2019/09/ozel-sektoer-doal-afetlerde-sorumluluk-almaya-ve--birliine-hazi.html> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.afad.gov.tr/vizyon-ve-misyon> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

<http://www.guseyad.org.tr/calisma-gruplari/> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.myk.gov.tr/> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

<http://www.guseyad.org.tr/hakkimizda/> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> , 25 Temmuz 2025 tarihinde ziyaret edildi.

Acil Yardım ve Afetlerde Kritik Altyapılı Tesis Yönetimi - II

TEMMUZ 2020

Güvenlik Savunma ve Emniyet
Yönetişimi Akademisi
Security & Defense Governance Academy

GUSEYAD | AKADEMİ
GUSEYAD | ACADEMY

Barbaros Mh. Sırmaperde Sk. Nu.2 A-Blok D.1

Üsküdar / İSTANBUL

Tel: +90 212 906 09 56

Gsm: +90 532 062 72 10

Fax: +90 212 906 09 57

E-Posta: bilgi@guseyadakademi.org

www.guseyadakademi.org